

Dialog byl nahrán v úterý 26. května 2015 dopoledne v Praze ve Strašnicích v prostorách CČSH.

MS: *Pane patriarcho, rád bych se zeptal, jak vnímáte význam mecenášství jakožto fenoménu, který tuto zemi dle nemnohých opustil. Je vhodné začít u slov, abychom si vyjasnili pojmy. Jak si definujete mecenášskou činnost?*

JŠ: Jedná se o službu lásky. Když člověk část svého majetku nebo svého příjmu věnuje těm, kteří mají momentálně nedostatek něčeho, aby jim pomohl zlepšit sociální situaci, anebo zlepšit přístup ke kulturním statkům. Může se jednat o mecenáše, který podporuje školství, nebo to může být mecenáš, který podporuje zdravotnictví, nebo jiné sociální služby pro seniory, ...

MS: *... kde v jádru je vždy člověk.*

JŠ: Ano, neustále hovoříme o službě člověku.

MS: *Nemusí se jednat o finanční ocenění, ale o činnost například ve zdravotnictví.*

JŠ: Taková aktivita je dobrovolnická, ti, kteří se svobodně rozhodnou, že část svého času se věnují této dobrovolné činnosti - a to tím, že navštěvují nemocné, ...

MS: *... slouží jim ...*

JŠ: ... tím, že jim dělají společnost, aby nebyli osamělí, nebo jak slyšíme, se vypravují do oblastí, které jsou postiženy nějakou katastrofou - ať již jde o záplavy nebo zemětřesení. Tam pak lidem pomáhají.

MS: *I při této činnosti, protože jde o službu člověku, jde o mecenášskou činnost?*

JŠ: Samozřejmě.

... Mecenášství a sponzoring ...

MS: *Když jsme hovořili na toto téma, zmínil jste, že dnes se mecenášství překrývá se sponzorstvím.*

JŠ: Jedná se o výměnu, směnu, něco za něco. Jestliže obětuji určitý obnos, očekávám, že se mi za něj dostane reklamy - zviditelnění, které na mě upozorní a zase pomůže zvětšit můj příjem.

MS: *Můžeme říci: v dnešní době je sponzoring nahlížen jako obchod.*

JŠ: Musíme slovo obchod dát do uvozovek. Zkrátka - je tam něco za něco.

MS: *Když něco druhé straně dáte, máte zájem, aby se vám to vrátilo?*

JŠ: Mecenáš své konání chápe biblicky, jak tomu rozumí Písmo svaté. Vezměme si Matoušovo evangelium, tam je pasáž, jak prokazovat dobrodiní: „Varujte se konat skutky spravedlnosti před lidmi, jim na odiv, jinak nemáte odměnu svého otce v nebesích.“ Když člověk prokazuje dobrodiní, nechtěj budit pozornost.

MS: *Souhlasíte s tím, že člověk má mecenášskou činnost dělat v tichosti, něco jako když hříšník přijde do chrámu a kaje se. Právě sponzor je tím, který ukazuje: podívejte se, co jsem pro tu a tu společnost udělal, kolik darů jsem jim poskytl. To je díky mému blahosklonnému rozhodnutí. Vlastně se jedná o domýšlivého farizeje.*

JŠ: Možná.

MS: *Zde jde o to, že mecenáš podporuje obecné dobro.*

JŠ: Říká si: jestliže se o mně bude víc vědět, jestli lidé budou využívat mou hospodářskou činnost, tím budu mít větší příjem, budu moci obětovat, darovat větší obnosy těm, kteří to potřebují.

MS: *Alespoň tak to chápu: pro mě osobně je lepší, když nejsem zapsán na deskách, že jsem něco někomu dal, poskytl. Dal jsem to a je to již vaše. Naopak sponzor? Ten přece podepisuje smlouvy.*

JŠ: Spíše jde o to, jak se člověk chová. Jestliže člověk zůstane skromný, bude chtít žít ve skromnosti; ovšem někteří z boháčů potřebují ohromnou vilu, potřebují ne jeden automobil, ale hned tři, musí dovolenou trávit na exotických místech, účastní se podniků, které jsou ohrožující, aby byli pořád na očích, aby se o nich hovořilo, jak jsou dobří. To je chybné.

MS: *To jsou kapitalisté. K nim se jistě dostaneme.*

... Cesta k jazyku ...

MS: *Rád bych se vrátil k jazyku. Uvedl jste, že sponzor je od latinského spondeo. To znamená: podporuji, schvaluji, ...*

JŠ: ... také slibuji.

MS: *Zkrátka - jsem-li sponzor, líbí se mi, mám kladný vztah k aktivitám konkrétního člověka či společenství. Stejně tak jedná mecenáš. Jak bylo uvedeno, sponzor je ten, který usiluje být viděn.*

JŠ: Některý mecenáš též chce být viděn.

... Velké společnosti ...

MS: *Jen se podívejte na sportovní šampionát v ledním hokeji. Všude jste měl Škoda Auto - a to jak na ledě, tak na mantinelech.*

JŠ: Dotýkáme se otázky obchodu. Musím být viděn, musí se o nás vědět, aby lidé kupovali automobily.

MS: *Jak se říká: žije ten, kdo je lidem na očích. Sejde z očí, sejde z mysli.*

JŠ: Nyní jde o to, jestli podnikatel či podnikatelé, kteří vlastní Škodu Auto, hromadí čistý zisk na nějakém kontu jen proto, aby mohli říci: na kontě mám 10 milionů.

MS: *Škoda Auto - vskutku není chudá společnost.*

JŠ: Jde o to, zdali lidé uvažují, či neuvažují, komu by mohli prospět.

MS: *Dovolil bych si říci jednu skutečnost: velké společnosti mají na tuto problematiku tým, ...*

JŠ: ... což se dotýkáme techniky, jak se k tomu staví.

MS: *Rozsáhlé společnosti podporují pouze akce určité velikosti. Bohužel, bohudík u nás se podporuje sport jako fotbal, hokej. Problém je, že u nás se nedostatečně podporují projekty vztahující se k intelektuálním výkonům, ke kultuře. Možná slouží malému okruhu lidí, ale mnohé to vypovídá o společnosti. Nejsme pouhými konzumenty.*

JŠ: Jsem přesvědčen, že člověk by se měl v této oblasti chovat podle toho, co čteme v Markově

evangelium v pasáži o bohatém muži a majetku: „Jedno ti schází, jdi, prodej vše, co máš, rozdej to chudým a budeš mít poklad v nebi.“

MS: *Jen se zeptejme, kdo z kapitalistů se tímto řídí?*

JŠ: Jen málo. Kdo nechce, nezíská přístup do božího království.

... Otázky kapitalistů ...

MS: *S kolegou Romanem Jochem jsem měl možnost hovořit a on mi říkal velmi stručnou a milou definici, či lépe postřeh esejisty Williho Schlamma, který pochází ze středoevropského prostoru, jenž tvrdí: „Problémem socialismu je socialismus, problémem kapitalismu jsou kapitalisté.“ Jak tomu rozumět? Socialismus je systém, který je ze své podstaty nefunkční, protože brání vzájemné kooperaci, jako je soutěživost. Problémem kapitalismu jsou lidé, kteří ke své existenci potřebují tři auta, vilu s bazénem ...*

JŠ: Možná to potřebují ke své spokojenosti, aby měli radost ze života. Existovat mohou bez aut, ovšem nebudou mít pravou radost, potěšení.

MS: *Vlastně mecenášství je důležité pro fungování společnosti jako takové.*

JŠ: Mecenáš má radost z toho, že mohl někomu pomoci – a ne, že se někde „ukáže“, zaskví se.

... Dar a jeho význam ...

MS: *Dovolil bych si naši pozornost směřovat k otázce daru. Můžeme říci: dar je důležitou součástí lidského života – a to proč? Na světě jsme díky daru, daru života.*

JŠ: Je to projev lásky. Nyní se dostáváme k jinému místu Písma. V Prvním listu korintským ve 13. kapitole je klasicky vyjádřeno, co je nejvyšší dar. Zde je napsáno: „Nejvyšším darem je láska.“ A to je láska, která je trpělivá, nezávidí, nevychloubá se, není domýšlivá, nejedná nečestně, nehledá svůj prospěch, ...

MS: *... neočekává, že bude opětována. Láska je ta, která trvá.*

JŠ: Nehledá prospěch.

MS: *Když tato slova budete někomu citovat, bude si myslet, ...*

JŠ: ... že jste pošuk. Ano, máte pravdu. Tato slova jsou divná před očima světa.

MS: *Předpokládám se, že člověku byl dán dar života, dar, který je nevyčísitelný. Zde máme něco, o co se musíme dobře starat. Jsou ti, kteří si pozici Boha jako největšího mecenáše neuvědomují?*

JŠ: Jedná se o lidi, kteří nepřemýšlí nad tím, kde jsem se tu vzal, odkud přicházím, kam spěju, jaký smysl má můj život, zdali je to jen náhoda. Již ve Werichově písni se zpívá: „Život je jen náhoda, chvíli jsi dole, někdy nahoře.“ Pokud někdo hlouběji přemýšlí, pochopí, uvěří, že na tento svět byl poslán, aby se osvědčil jako odpovědný tvor vůči Stvořiteli, aby spolupracoval na jeho díle, pak jedná a myslí úplně jinak. Tímto přístupem se rodí pravá odpovědnost, protože člověk ví, že se jej někdo zeptá: tak co, jak jsi můj dar života prožil, jak jsi jej uplatnil, rozhojnil? A já budu odpovídat.

MS: *Dotkl jste se zásadní otázky, kterou si každý musí klást s větším či menším důrazem každý den.*

JŠ: Užijme kondicionálu – měl by.

MS: *Mezi námi jsou lidé, kteří si ji nekladou, ...*

JŠ: ... a podle toho jejich život vypadá. Pak slyšíme o miliardách, které se rozkrádají, o podvodech. Ministr financí je osočován z toho, že ze státu vyždímal miliardy – a to tím, že podporoval výrobu řepky olejné.

MS: *Když pan ministr financí je sám velký kapitalista a je angažován v podnikání, které působí střet zájmů, logicky se o tom hovoří.*

... Bible a dar ...

MS: *Jsem přesvědčen, že je vhodné se zabývat otázkou Bible a daru. Takový Abraham dostal od Boha dar velké víry. Vyšel z Uru do země zaslíbené. Jedná se o zásadní postavu, která se zasloužila o vyvolení národ.*

JŠ: Ano, jedná se klasický příklad odpovědnosti. Bůh tvrdí: vyjdi! Co udělal Abraham? Vyšel, poslechl, i když nevěděl, jak vše skončí. Byl zde vztah, jemuž říkáme důvěra.

MS: *Pro lidský život vysoce konstitutivní.*

JŠ: Princip víry je ve vztahu, ne v tom, že něco přečtu a řeknu si: možná, že je to pravda. To je také víra?

MS: *Spíše to vede k pověře.*

JŠ: Jedná se o intelektuální přitakání k nějakému plánu, ale víra, jak jí my rozumíme, je vztahem důvěry.

MS: *Souhlasím s vámi, nicméně má slova směřovala k otázce daru. Dar víry není dán každému. O víru musíme pečovat.*

JŠ: Dar víry je nabídnut každému, ale ne každý ji musí přijmout. V tom má člověk svobodu, k tomu není nikdo nucen.

MS: *Dodejme: neměl by být.*

JŠ: Skutečně není.

MS: *Další význačnou osobností Starého zákona je Josef, jenž v klíčových chvílích pomohl k uchování židovského národa.*

JŠ: Nejen svému národu, protože chránil i Egypťany – a to tím, že vymyslel plán, aby se udělaly zásoby. Pomohl i nepřítelům v Egyptě.

MS: *Další postavou, jež byla obdarována a pak obdarovávala, byl Mojžíš. Byl vytažen z vody, vychován na královském dvoře. Božím záměrem se stal vůdcem židovského národa. Pokročíme-li k dalším postavám, můžeme říci: požehnání má ten, kdo je statečný. Tím narážím na spor mezi Davidem a Goliášem. Mrštný, duchapřítomný člověk se má daleko lépe než ten, který obtloustlý, neohebný, bez ducha.*

... Ježíš Kristus jako dar lidstvu ...

JŠ: Jistě cítíte, že všechny naše úvahy směřují k jednomu středu, jímž je Ježíš z Nazareta.

MS: *Jedná se však o Nový zákon ...*

JŠ: Je to zosobnění daru, kterého se nám dostalo. Bůh sám se nám nabídl jako dar.

MS: *Pozor, narodil se do nuzných poměrů. Žil jako tesař, ...*

JŠ: ... jako potulný kazatel, neměl trvalé bydliště. Nebudoval si žádnou kariéru. Vrcholem jeho kariéry bylo to, že nasadil sám sebe, svou existenci.

MS: *Také v posledních chvílích svého života říká: „Bože můj, Bože můj, proč jsi mě opustil?“
Jedná se ...*

JŠ: ... o lidský rozměr v něm. Rozměr je trojí: Duch, člověčenství, božství, ...

MS: *Díky němu jsme každý den svědky nějakého zázraku a obdarování. Zde platí teze: „Kde jsou dva, nebo tři ve jménu mém, tam já jsem vprostřed nich.“ Bůh se zjevuje skrze lidi, s nimiž se setkáváme.*

JŠ: Je to ve vztahu.

... Darovat a být obdarován ...

MS: *Rád bych se dotknul jedné skutečnosti. Opustil bych část Bible, ale obrátil bych se k tomu, co je zásadní pro malé dítě - a to je egoismus. Rádo dostává. Během roku se z přijímajícího stává dárce. Vlastně si člověk, když stárne, uvědomuje, že daleko více je obdarovávat, než dostávat.*

JŠ: K tomu musí být člověk vychován. K tomu je potřeba základní společenství, kterým je rodina. Dítě musí na vztahu otce a matky vidět, jak se milují, jak si navzájem vycházejí vstříc, jak se navzájem obdarovávají. Tím se to učí. Až se osvobodí od úzkého rodinného kruhu k samostatnému životu, když začne říkat: já sám, již je v něm zakódováno chování, které pak může praktikovat v širším společenství: ve škole, v zaměstnání, nebo hledání vlastního vztahu k dalšímu lidskému jedinci, jež bude pokračovat tím, že uzavře vlastní manželství - vztah lásky a z něho opět vyvstanou další lidští jedinci. Jedná se o otázku výchovy, a proto v tomto ohledu je rodina nezastupitelná.

MS: *Dá se říci, že rodina je školou milosrdného darování - mecenášství?*

JŠ: I to.

MS: *Maminka se dobrovolně oddá.*

JŠ: Maminka vydává všanc svůj život tím, že na sebe vezme roli matky-roděčky.

MS: *Jen si vezměte tuto skutečnost: dříve se rodilo daleko víc dětí, dnes funkce matky trochu ochabla. Člověk si říká: lidé se ne dostatečně učí hodnotě obdarovávat. U nás vládne egoismus.*

JŠ: Tomu se říká - pokud jde o ženskou otázku - emancipace. Žena má také právo, aby měla vlastní život, vlastní vzdělání, vlastní kariéru. Samozřejmě, čas, kdy je nejlépe připravena k tomu, aby byla dárkyní nového života, prožije sobecky. A když se rozhodne pro mateřství - zpravidla to bývá ve vyšším věku, kdy těhotenství a mateřství je riziková záležitost, a to pro matku i dítě, ...

MS: *... v konečném důsledku i pro společnost. Vlastně se okrádáme o dobrý prožitek daru, a před výchovou upřednostňujeme hmotné statky.*

JŠ: Matka se ve svých 25 letech musí rozhodnout: já se obětuji. Vím, zní to útrpně, ale dám všanc kus svého života, něco daruji.

MS: *Právě kde ve společnosti není oběť, společnost nestojí na dobrých základech, chřadne. Díky zásadní oběti Ježíše Krista si každý den, a hlavně o svátcích připomínáme vykupitelskou oběť. Samozřejmě lidé musí ve svém životě přinášet oběti.*

... Dar a formální struktury ...

JŠ: Proto se také radujeme, že žijeme ve společenství, kterému se říká Evropská unie, kdy se státy vzájemně podporují, sdílí se. Každou chvíli slyšíme o nějakém projektu, který byl dotován Evropskou unií. Přijímáme dary. Stejnou stranou slyšíme, že naše republika nebo celá Evropská unie je ochotna darovat milióny ve prospěch lidí, kteří jsou nyní postiženi zemětřesením. Jedná se o patrné stopy toho, že jsme uslyšeli boží hlas, jenž říká: musíme milovat jedni druhé.

MS: *Pozor, když stát dává nějaké peníze, nejedná se o rozhodnutí konkrétního člověka, ale je to rozhodnutí instituce, úředníka.*

JŠ: Jedná se o rozhodnutí parlamentu, kam jsem i já volil lidi. V přeneseném slova smyslu se jedná i o můj akt.

MS: *Je rozdíl, když máte dát peníze na konkrétní projekt, nebo eráru, ale tím, že tuto činnost někdo za vás udělá, oslabuje se vztah.*

JŠ: Člověk za svůj život nemůže vše stihnout. Já to deleguji na osoby, kterým důvěřuji, že to udělají dobře. Pokud zjistím, že mě zklamaly, mohu se odvrátit a obrátit se na někoho jiného.

MS: *Schvalujete formální solidaritu - a to z toho důvodu, že svět je komplikovaný, nežijeme na vesnici nebo v malém městě, kde se lidé znali, a proto podporuji způsob anonymity. Jsou lidé, kteří řeknou: stát nás tímto „okrádá“ o solidaritu, která je nám vlastní. Jsou lidé, kteří namítnou: pozor, ta se dá realizovat v úzkém okruhu lidí. Mít stát fungující na principu organizace Člověka v tísni by bylo dost odvážné, ba pošetilé.*

JŠ: Funkce státu, které má nyní, podporuji. Jedná se o jeden z nástrojů tvorby společenství.

MS: *Státní záměry doprovázejí aktivity občanské společnosti, jako je Člověk v tísni, ADRA či Caritas.*

JŠ: Máme diakonie. Přispíváme a jsou zde nespočetné možnosti ...

MS: *A to jak v podobě finančních, tak dobrovolnických aktivit.*

JŠ: Dojde-li ke splnění účelu, aktivity mohou zaniknout. Zase se vynoří jiné. Je důležité, aby tato činnost, vzájemné propojení, starost jednoho o druhého, aby neustala, ...

MS: *... aby zde byl planoucí žár. Jak by se podle vás mecenášství mělo rozvíjet? Je nutný přerod kapitalistů, kteří ke své spokojenosti potřebují 3 auta?*

JŠ: Jedině nutné je v tomto smyslu vychovávat budoucí generace, aby štafeta laskavosti, ochoty obětovat se, darovat, otevřít se, se nezastavila, aby pokračovala, až my tu nebudeme. Jedná se o kus naší odpovědnosti, v jakém stavu svět budoucí generaci odevzdáme, zdali to bude pouze bojiště plné mrtvol a trosek, nebo jestli to bude zemský ráj napohled.

MS: *Děkuji vám za malé zastavení se nad otázkou mecenášství ...*